

Natura 2000-handleplan 2016–2021

STAVNS FJORD, SAMSØ ØSTERFLAK OG NORDBY HEDE

Natura 2000-område nr. 55

**Habitatområde H51
Fuglebeskyttelsesområde F31**

April 2017

Udgiver:

Aarhus Kommune

Teknik og Miljø

Grøndalsvej 1C

8260 Viby J

Samsø Kommune

Teknisk forvaltning

Søtofte 10

8305 Samsø

Vedtaget af kommunalbestyrelsen på Samsø
den XX-XX-2017

Titel:

Natura 2000-handleplan 2016–21
Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede

Natura 2000 - område nr. 55

Habitatområde H51

Fuglebeskyttelsesområde F31

År:

2017

Forsidefoto:

Beskyttede kyster ved Stavns Fjord, udsigt til Hjortholm

Foto: Sune Petersen

Må citeres med kildeangivelse

Græssende Højlandskvæg og Gute får på Hjortholm.

Foto: Bjarne Manstrup

INDHOLDFORTEGNELSE

Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan.....	6
Behov for indsatser	8
Indsatser fordelt på aktør	9
Prioritering af den forventede indsats	10
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	11
Bilag 1: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	12
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	14
Bilag 3: Kortbilag.....	16
Bilag 4: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede	17

RESUMÉ

Handleplanen for Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Landområderne består af varieret kystnatur, der både omfatter beskyttede kyster med strandenge / overdrev og eksponerede kyster med strandvolde, kystskrænter og klitnatur. Stavns Fjord er en stor lavvandet kystlagune, og holmene i og uden for fjorden er værdifulde levesteder for bl.a. terner og klyde.

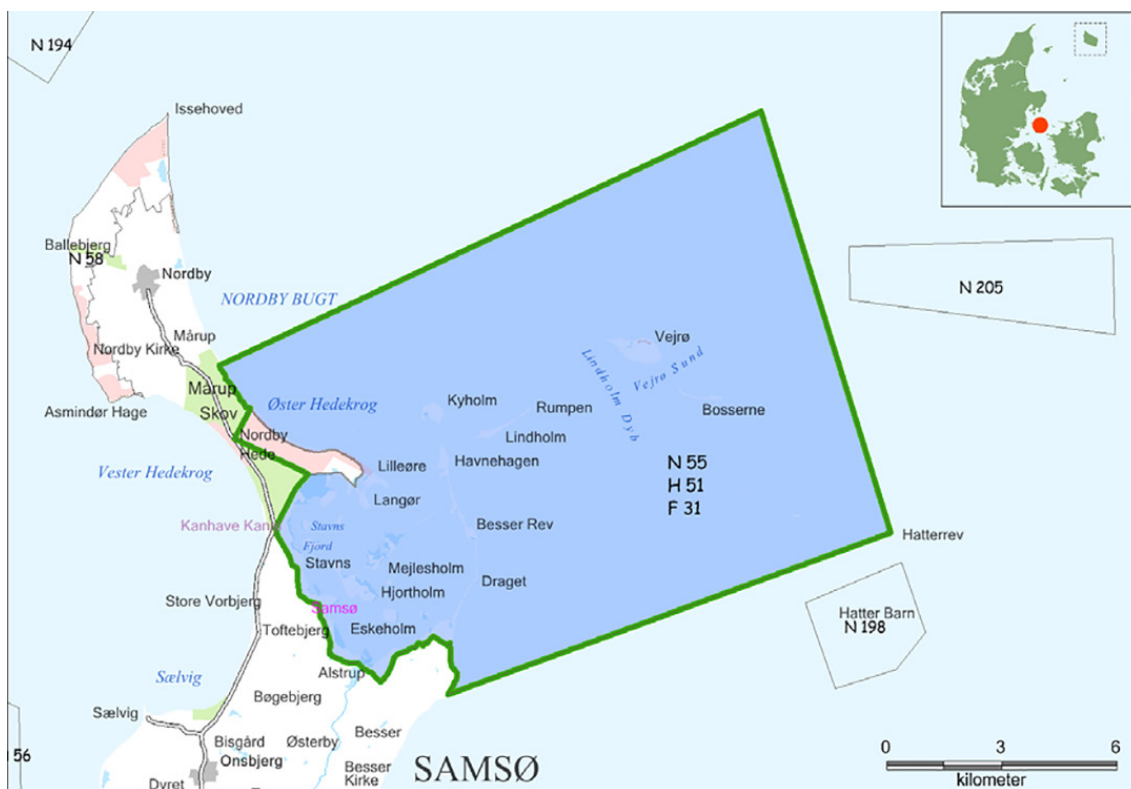
Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte, jf. bilag 2. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtyperne "strandenge", "surt overdrev", "klithede", "grå/grøn klit" og "strandvolde" samt for fuglearterne klyde, havterne og dværgterne.

Indsatsen i perioden 2016 – 2021 er i særlig grad rettet mod en udvidelse af strandengsarealet, pleje af de lysåbne naturtyper (rydning og græsning), samt bekæmpelse af invasive arter (Rynket rose).

De udpegede naturtyper, særligt strandengene, er samtidig vigtige levesteder for Klyder og Terner. Indsatsen for naturtyperne gavner derfor samtidig de beskyttede fuglearter.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Natura 2000-området har et samlet areal på 15.663 ha, hvoraf over 95 % udgøres af hav. Området afgrænses som vist herunder.

Kort fra Natura 2000-basisanalyse 2016-2021 for Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede
(Naturstyrelsen, 2013)

BAGGRUND

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#). Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder.

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område nr. 55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede. Handleplanen er udarbejdet af Aarhus Kommune, Teknik og Miljø i samarbejde med Samsø Kommune, Teknisk forvaltning. Aarhus Kommune er bemyndiget til at træffe afgørelser på vegne af Samsø kommune indenfor dele af natur – og miljølovgivningen, jf. lov nr. 541 af 24. juni 2005 med senere ændringer om forpligtende kommunale samarbejder. Kommunalbestyrelsen på Samsø har vedtaget den færdige handleplan.

Kommunen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer (ca. 1,5 ha i Natura 2000 område nr. 55) varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplanerne for 2010-2021 er således fortsat gældende.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ejer 1,6 ha, Samsø Kommune ejer 5,6 ha og forsvarsministeriets ejendomsstyrelse har forpagtet et mindre areal (Østerhede skydebane) indenfor Natura 2000 området. Naturstyrelsen har udarbejdet en plejeplan for Naturstyrelsens egne arealer. I bilag 4 er der et resume af plejeplanen.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført. Handleplanen for 1. planperiode 2010-2015 blev vedtaget af kommunalbestyrelsen på Samsø i oktober 2012 og handleplanindsatsen har således været under udførelse over en treårig periode.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Aarhus Kommune har foretaget en screening fra at kunne afgøre, hvorvidt Natura 2000 handleplanen 2016-2021 - Natura 2000 område nr. 55 er omfattet af kravet ommiljøvurdering. Den kommunale handleplan sætter ikke rammer for fremtidige anlægstilladelser og resultatet af screeningen er, at handleplanen vurderes ikke at påvirke miljøet væsentligt. Planforslaget skal derfor ikke miljøvurderes. Aarhus Kommune har truffet afgørelse herom og offentliggjort afgørelsen den 8. februar 2017.

REDEGØRELSE FOR GENNEMFØRELSE AF SENESTE HANDLEPLAN

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015. Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Nedenstående boks viser konkrete retningslinjer fra Natura 2000 planen 2010-2015.

Konkrete retningslinjer:

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 Overdrevsarealet udvides og sammenkædes (se under pkt. 4).
- 2.2 Énårig strandengsvegetation på tuer af gul engmyre sikres ved hensigtsmæssig drift indenfor hele det potentielle udbredelsesområde.
- 2.3 Et passende antal ynglevandhuller til stor vandsalamander restaureres/nygraves.

Indsatser efter sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.
- 3.2 Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af rev.

Indsatser efter sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 Arealet med tørt kalksandsoverdrev søges udvidet på potentielle arealer omkring den eksisterende forekomst ved indførelse af en hensigtsmæssig drift.
- 4.2 Det samlede areal af kalk- og surt overdrev søges udvidet med tilsammen i størrelsesordenen 10-15 ha. Arealudvidelserne foretages så vidt muligt i tilknytning til forekomster med høj artstilstand (artsklasse I).
- 4.4 Yngleforholdene for dværgterne, splitterne og ederfugl sikres optimalt, bl.a. ved indførelse af hensigtsmæssig drift eller pleje og bekæmpelse af invasive arter. Naturstyrelsen undersøger og vurderer hvor og i hvilket omfang, der er behov for en konkret indsats til forebyggelse af uheldig forstyrrelse ved ynglesteder.

Tabel 1.

Projekter finansieret via kommunens egne midler eller DUT-midler:

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Samsø Kommune	Etablering / vedligehold græsningsfaciliteter kommunalt fårehold	3,2 ha realiseret	96 ha realiseret
	Etablering / vedligehold græsningsfaciliteter Eksterne dyreholdere		36 ha realiseret
	Årligt høstlet – fjernelse af biomasse	3,2 ha realiseret	1,6 ha realiseret
	Inddragelse af omdriftsjord til udvidelse af overdrevarsareal	2,0 ha realiseret	
	Rydning af bevoksning til udvidelse af overdrevarsareal		1,4 ha realiseret
	Rydning af opvækst på lysåbne naturtyper - "genpleje"		36 ha realiseret
	Hedeafbrænding – foryngelse af lyng		33 ha realiseret
	Afbrænding af Bjerggrørhvene på overdrev / strandeng		1,9 ha realiseret
	Restaurering af vandhuller (Stor vandsalamander)		2 stk. realiseret
	Etablering af vandhuller (Stor vandsalamander)	1 stk. realiseret	

Tabel 2.

Projekter finansieret gennem landdistriktsmidler og faciliteret af kommunen:

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Samsø Kommune	Facilitering: Rydning		56 ha planlagt
	Facilitering: Græsningsfaciliteter		78 ha planlagt
	Facilitering: Græsning - eksisterende ordninger		19 ha realiseret

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ud over de ovennævnte indsats har kommunerne søgt at gennemføre Natura 2000-handlingsplanen gennem følgende tiltag:

- 5-årig turnus med § 3 tilsyn med fokus på potentiale for rydning, sammenbinding og udvidelse af habitatnaturtyper indenfor Natura 2000 området.
- Individuelt rettede oplysninger om NaturErhverv's plejeordninger til relevante lodsejere.
- Afholdt møder med største lodsejer om indsatsen på privatejede arealer.

BEHOV FOR INDSATSER

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 55: Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 1, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsats fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 3.

Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne.

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Rydning	45 ha	op til 68 ha	op til 113 ha
	Græsning / slæt (miljøtilsagn)	348 ha	op til 140 ha	op til 488 ha
	Afbrænding af hede	33 ha	op til 97 ha	op til 130 ha
	Bekæmpelse af rynket rose	0 ha	op til 34 ha	op til 34 ha
	Bekæmpelse af bjerg fyr	0 ha	op til 2 ha	op til 32 ha
Skovnaturtyper*				
Ny habitatnatur**	Udvidelse af strandeng	0 ha	Op til 94 ha	Op til 94 ha

* Der er ikke udpeget skovnaturtyper indenfor Natura 2000-området

** I bilag 3 er der et kort, som viser potentielle områder for udvidelse af strandenge. Det endelige areal fastsættes efter konkrete forhandlinger og aftaler med de relevante lodsejere.

Indsatsbehovet for rydning og græsning/slæt er opgjort ud fra pleje/tilskudsordningerne fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Der kan således være arealer der afgræsses uden miljøtilsagn (gælder f.eks. kommunens egne arealer) ligesom der kan være arealer der modtager miljøtilsagn, hvor det reelle græsningsbehov er større (gælder f.eks. de arealer hvor kommunen har supplerende græsning med egne dyr). Kommunen vurderer imidlertid at metoden giver et godt skøn over indsatsbehovet og vil derfor også undersøge om der er flere arealer, med en hensigtsmæssig drift, der kan opnå støtte / miljøtilsagn.

Indsatsbehovet for afbrænding fremgår ikke som et konkret mål i Natura 2000-planen, men kommunen har vurderet at indsatsen er nødvendig for at hede arealet på sigt kan opnå en god naturtilstand.

Indsatsbehovet for invasive arter er opgjort ud fra en konkret opmåling på baggrund af udbredelsen af Rynket rose og Bjerg fyr.

Potentielle arealer til udvidelse af strandenge er ligeledes opgjort ud fra en konkret opmåling ud fra terrænkurver. De arealer der ikke allerede er udpeget som natur, og som ligger lavere end kote 1 er medtaget, jf. oversigtskortet på bilag 3. Det endelige areal af ny strandeng fastsættes efter konkrete forhandlinger og aftaler med de relevante lodsejere, idet der udelukkende er tale om frivillige aftaler.

Det skal endvidere bemærkes at en væsentlig del af det viste potentielle areal til udvidelse af strandenge ligger udenfor Natura 2000 – området (omkring 65 ha ved Besser made).

Tabel 4.

Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne.

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Restaurering af vandhuller (Stor vandsalamander)	0 stk.	ca. 2 stk.	ca. 2 stk.

Kommunen har vurderet, at der i denne planperiode ikke er behov for indsats for de øvrige arter på udpegningsgrundlaget, idet disse arter tilgodeses i den øvrige indsats for naturtyperne.

INDSATSER FORDELT PÅ AKTØR

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der alene tale om retningslinjer, hvor handleplanmyndigheden – Aarhus Kommune – i samarbejde med Samsø Kommune skal følge op på retningslinjerne.

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsætterne for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram.

Strandenge og klimasikring.

Foto: Sune Petersen

PRIORITERING AF DEN FORVENTEDE INDSATS

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje.
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015.
- Sammenhæng i naturen.
- Levesteder for ynglefugle.
- Bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (tabel 5 og 6). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

I planperioden 2016 – 2021 er prioriteringen indenfor Natura 2000-område nr. 55: Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede:

- LIFE+ ansøgning med henblik på sikring af kystnære naturtyper på svært tilgængelige arealer / holme, herunder også særligt fokus på bekæmpelse af rynket rose i samarbejde med Norddjurs, Nordfyn og Kerteminde kommuner.
- Forvaltningsindsats med henblik på udvidelse og genskabelse af strandenge og levesteder for bl.a. klyde og terner i den sydlige del af fjorden. Projektet har til formål at forebygge lokale naturkonsekvenser af en kommende havstigning og skal bidrage til erfaringsindsamling til kommende klimarelaterede naturindsatser. Forventes gennemført som et LIFE+ projekt.
- Fastholde kommunens nuværende plejeindsats på et uændret niveau, dog således at indsatsen løbende tilpasses de aktuelle indsatsbehov, herunder tilpasning efter de aktuelle målsætninger fra Styrelsen for vand -og naturforvaltning og tilskudsordninger fra Natur Erhverv styrelsen.
- Færdiggøre og sikre indsatsen fra planperioden 2010 – 2015, herunder særligt sikring af en fortsat hensigtsmæssig drift på de lysåbne, terrestriske naturtyper.
- Facilitere at der opnås en hensigtsmæssig drift på de lysåbne, terrestriske naturtyper, hvor der i dag ikke foregår nogen drift og at arealer hvor der foregår en hensigtsmæssig drift tilgodeses via Miljøtilsagns ordninger eller lignende.

FORVENTEDE INITIATIVER OG PLAN FOR INTERESSENTINDDRAGELSE

Det er Samsøs kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 5, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 5 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 5.

Forventet plan for interessentinddragelse.

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
LIFE+ Kystnatur	Møder med lodsejer	2016 - 2017	Samsø Kommune
Strandengsprojekt	Møde med Naturstyrelsen og Aarhus Kommune mhp aftale om opgavefordeling Kontakt til / møde med relevante lodsejere Borgermøde	2016 2017 2018	Samsø Kommune
Sikring af hensigtsmæssig drift	Opsøgende indsats over for lodsejere, med: <ul style="list-style-type: none"> ■ arealer, hvor naturtilstanden er i fare for at blive forringet ■ arealer, hvor der er en forekomst af invasive arter ■ særligt store arealer indenfor Natura 2000 området ■ en særlig interesse i at gennemføre en indsats for deres naturarealer 	Hele planperioden	
Løbende orientering af Grønt råd	Kommunen afholder møder 4 gange årligt	Hele planperioden	Samsø Kommune
Frivillige i Naturplejen	Inddragelse af frivillige til fjernelse af uønsket opvækst mm.	Hele planperioden	Samsø Kommune

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

BILAG 1:**Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan**

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Generelle retningslinjer :

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
- Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

- Der igangsættes en udvidelse og genskabelse af strandenge og levesteder for bl. a. klyde og terner i den sydlige del af fjorden, blandt andet med henblik på at forebygge de lokale naturkonsekvenser af en kommende havstigning. Projektet skal bidrage til erfaringsindsamling til kommende klimarelaterede naturindsatser.
- Tilstanden af levestederne for ynglefuglen dværgterne forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.
- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle havterne og klyde forbedres, således at mindst 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne klithede, grå/grøn klit og strandvolde med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Årlige afbrændinger på heden er med til at forbedre naturtilstanden.

Foto: Bjarne Manstrup

BILAG 2:

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H51 og fuglebeskyttelsesområde F31.

Tabel 6.

Naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Natur- typenr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed		
		Samsø Kommune 2016 - 2021	Samsø Kommune 2010 - 2015	Natur- styrelsen
1110	Sandbanke	179 ha	Ej kortlagt	
1150	Laguner	1562 ha	Ej kortlagt	
1160	Bugt	254 ha	Ej kortlagt	
1170	Rev	3445 ha	Ej kortlagt	
1210	Strandvold enårige planter	0,6 ha	Ej kortlagt	
1220	Strandvold flerårige planter	10,0 ha	Ej kortlagt	
1230	Kystklint/klippe	2,2 ha	Ej kortlagt	
1310	Enårig strandengs-vegetation	1,2 ha	Ej kortlagt	
1330	Strandeng	155,0 ha	127,8 ha	
2110	Forklit (ny)	1,8 ha	Ej kortlagt	
2120	Hvid klit (ny)	4,3 ha	Ej kortlagt	
2130	Grå/grøn klit	41,0 ha	42,1 ha	
2140	Klithede	145,0 ha	139,2 ha	
3140	Kransnålalge sø	Ej kortlagt	Ej kortlagt	
3150	Næringsrig sø	Ej kortlagt	Ej kortlagt	
3160	Brunvandet sø	5 stk.	Ej kortlagt	
6120	Tørt kalksandsoverdrev	< 0,1 ha	< 0,1 ha	
6210	Kalkoverdrev	55,0 ha	43,8 ha	
6230	Surt overdrev	65,0 ha	33,6 ha	
6410	Tidvis våd eng (ny)	6 ha	Ej kortlagt	
7230	Rigkær	0,9 ha	7,2 ha	
I alt		5440 ha marine 488 ha terrestrisk 5 vandhuller	393,8 ha terrestrisk 0 vandhuller	0 ha

Arter på udpegningsgrundlaget

1166	Stor vandsalamander
1364	Gråsæl (ny)
1365	Spættet sæl

Fugle på udpegningsgrundlaget.

<i>Ynglefugle:</i>	<i>Trækfugle:</i>
Skarv	Skarv
Klyde	Sangsvane
Splitterne	Ederfugl
Havterne	Sortand
Dværgterne	Fløjlsand

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 7.

Naturtilstand af kortlagte naturtyper.

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand ha					ha i alt
		I	II	III	IV	V	
1210	Strandvold enårige planter		0,6				0,6
1220	Strandvold flerårige planter		10,0				10,0
1230	Kystklint/klippe		2,2				2,2
1310	Enårig strandengsvegetation	1,2					1,2
1330	Strandeng	86,0	69,0				155,0
2110	Forklit (ny)		1,8				1,8
2120	Hvid klit (ny)		4,3				4,3
2130	Grå/grøn klit		41,0				41,0
2140	Klithede		2,0	143,0			145,0
3160	Brunvandet sø	1 stk.	1 stk.	3 stk.			5 stk.
6210	Kalkoverdrev		33,0	16,0	6,0		55,0
6230	Surt overdrev	4,0	1,0	55,0	5,0		65,0
6410	Tidvis våd eng (ny)		6,0				6,0
7230	Rigkær		0,9				0,9
Ha i alt		91,2	171,8	214,0	11,0		488 ha

BILAG 3:

- Kortlagt habitatnatur
- Grænse for Natura 2000-område
- Potentiel ny strandeng

BILAG 4:**Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede**

Natura 2000-området har et areal på 15.663 ha, hvoraf over 95 % udgøres af hav.

Inden for området forvalter Naturstyrelsen et mindre areal ved Kanhave Kanal på ca. 2 ha. Arealet består af et Kanal anlæg der er et anlæg fra Vikingtiden samt et naturareal på begge sider af anlægget.

Anlæggets primære formål er at sikre offentlighedens mulighed for at opleve historiens vingesus der kan opleves på dette sted. Naturarealerne på begge sider af kanal anlægget er registreret som surt overdrev og udgør ca. 1,2 ha. Dette areal er i moderat tilstand.

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentielle til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Stor vandsalamander

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger. Der er oplyst en række specifikke retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram, men ingen af disse er relevante for det konkrete areal styrelsen ejer. I stedet adresserer plejeplanen følgende generelle retningslinje fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der indføres en hensigtsmæssig drift og pleje på overdrevet.

Tabel I

Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
6230	Surt overdrev	1,2
I alt		1,2

INDSATS FOR DE LYSÅBNE NATURTYPER

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller.

Tabel II

Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	6230	Surt overdrev	Sikring af naturtypen	1,2
			Naturtypebevarende pleje	1,2

Tabel III

Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	6230	Surt overdrev	Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	1,2

Tabel IV

Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	6230	Surt overdrev	Rydning af bevoksning	Nyt	0,2

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arten stor vandsalamander end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arters levesteder på styrelsens arealer forventes at medføre at udviklingen i tilstanden er i fremgang for de dele af naturtyper og arters levesteder, der vedrører Naturstyrelsens arealer således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Aarhus Kommune

Teknik og Miljø
Center for Miljø og Energi
Grøndalsvej 1C
8260 Viby J
www.aarhus.dk

Samsø Kommune

Søtofte 10
8305 Samsø
www.samsoe.dk